

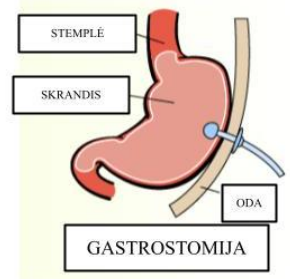
LSMUL Kauno klinikos Vaikų chirurgijos klinika

Gastrostominio vamzdelio priežiūros patarimai

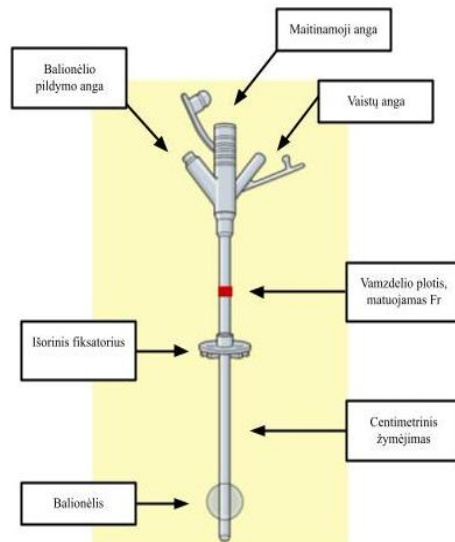
◆ Gastrostoma – kas tai?

„Gastrostoma“ – tai vamzdelis, kuris chirurginiu būdu yra įvestas į skrandį pro pilvo sieną. Jis reikalingas, kai kitu būdu neįmanoma užtikrinti pakankamos vaiko mitybos. Per gastrostomą maistas yra supilamas tiesiogiai į skrandį.

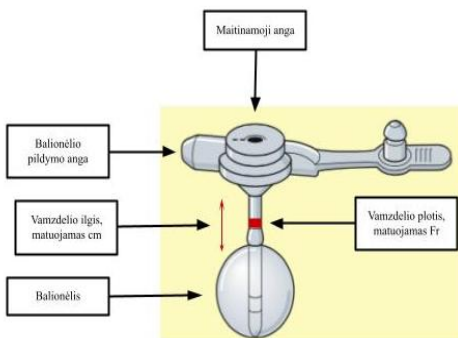

◆ Kokių būna gastrostominių vamzdelių?

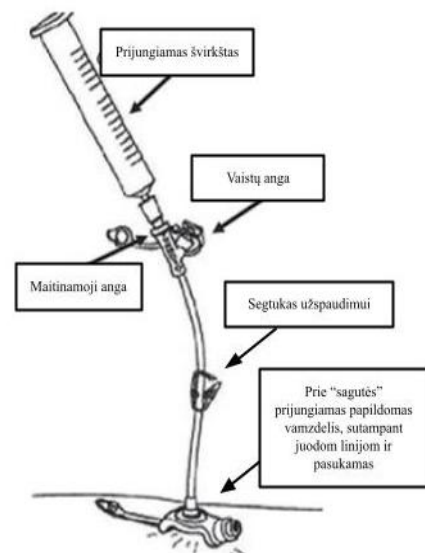
Ilgo profilio

Trumpo profilio („sagutė“)

Vamzdelio prijungimas prie „sagutės“ maitinimui ar vaistų skyrimui

KASDIENĖ PRIEŽIŪRA

- Atitraukiamas išorinis fiksatorius (fiksuojamas 2 mm nuo odos)
- Nuplaunama aplink su šiltu vandeniu ir muilu
- Apie stomą laikoma sausai (2 sav. po operacijos tvarsčiai nebereikalingi)
- Gastrostominis vamzdelis apsuikamas 360°
- Patikrinamas gastrostominio vamzdelio „gylis“ (norma apie 2cm)
- Patikrinamas gastrostominio vamzdelio paslankumas
- Ilgo profilio gastrostominis vamzdelis fiksuojamas

1 kartą /mėn. patikrinama gastrostominio vamzdelio balionėlio talpa:

- Žemo profilio gastrostoma „sagutė“ – 5ml
- Ilgo profilio gastrostoma 12-14Fr – 5ml
- Ilgo profilio gastrostoma 16-20Fr – 15ml

◆ Kokį maistą naudoti?

1. Maistas turi būti sutrintas iki tokios konsistencijos, kad galėtų būti supiltas švirškštu.
2. Maistas turi būti atvėsintas iki kambario temperatūros.
3. Kiekis – toks, kokį nurodė vaikų chirurgas/ vaikų gastroenterologas išvykstant iš ligoninės.
4. Maistas– koks buvo nurodytas/aparta su gyd. dietologu.

◆ PRIEŠ maitinant:

1. Duoti kelias minutes pačiulpti čiulptuką arba kelis lašus rūgštaus tirpalo (pvz., citrinos) sulašinti į burną, JEI nebuvo nurodyta gyd. to nedaryti.
2. Vaikas neturi visiškai gulėti. Jo padėtis turėtų būti PUSIAU GULIMA – t.y. 30-40° kampas.
3. Maždaug 5-10min. palaikyti atidarytą vamzdelį. BET nebandyti švirškštu atitraukti skrandžio turinio!!!
4. Prieš pilant maistą supilti apie 5ml šilto vandens.

● Kaip maitinti, jei vaikas turi trumpo profilio gastrostominį vamzdelį?

Pirmiausia reikia prijungti papildomą vamzdelį, kuris yra rinkinyje. Maitinimui skirtas storesnis vamzdelis. Jis prisijungia, kai sutampa brūkšnelis ant „sagutės“ su brūkšneliu ir užrašu „LOCK“ ant vamzdelio. Prijungus pasukti vamzdelį 180° kampu, kad užfiksuotumėt.

◆ Kiek laiko turi užtrukti maitinimas?

Jei gydytojas nenurodė kitaip – apie 15 – 20 min. Per jėgą greitai sustumti maisto negalima. Nemaitinkite vaiko tuo metu, kai jis verkia.

◆ Po maitinimo

Kelias minutes po maitinimo palaikyti vamzdelį neužkimštą, kad išeitų oras. Jei vaikas turi trumpo profilio sagutę - įdėti švirškštą (nuėmus stūmoklį) į gastrostomos angelę.

Vaikas po maitinimo dar bent 30 min. turi pabūti pusiau gulimoje padėtyje.

Vamzdelius reikia nuplauti su šiltu, tačiau nekarštu vandeniu.

◆ Tarp maitinimų

Ne rečiau kaip kas 4 val. šiltu vandeniu (po 10-30ml) reikia praplauti gastrostominį vamzdelį.

◆ Ar galima per gastrostominį vamzdelį duoti vaistus?

Taip, daugumą vaistų galima*. Ilgo profilio vamzdelis tam turi specialią angą. Prie „sagutės“ jungiasi specialus, siauresnis vamzdelis, kuris pridėtas dežutėje.

Po vaistų sudavimo reikia dar suleisti kelis ml vandens, kad būtų suduota tinkama dozė.

* Dėl kiekvieno konkretaus vaisto davimo per gastrostomą reiktų pasitarti su vaistą paskyrusiu gydytoju.

◆ Ar galima maitinti vaiką per burną, jei jis turi gastrostomą?

Jei vaikas valgo ir nespringsta, per burną galima tiek duoti atsigerti, tiek duoti maisto.

◆ Ar po gastrostominiu vamzdeliu reikia dėti tvarstį („gaziuką“)?

- a) Jei gastrostominis vamzdelis ilgo profilio – reikia. Tokiu atveju jį rekomenduojama keisti bent 1 kartą per dieną arba
- b) dažniau, jeisumirksta.
- c) Jei gastrostominis vamzdelis trumpo profilio – nerieikia, nebent yra šlapiavimas, pakraujavimas.

DAŽNIAUSIOS SU GASTROSTOMA SUSIJUSIOS KOMPLIKACIJOS

1. Iškrito gastrostominis vamzdelis:

- a. Jei radote iškritusį vamzdelį, nuplaukite vandeniu ir įkiškite jį atgal į angą.
  - b. Jei mokate – užpildykite balionėlį vandeniu. Jei nemokate – priklijuokite vamzdelį pleistru prie pilvo sienos odos.
  - c. Skubiai vykite į ligoninę.
-
- A. Jei iškritusio vamzdelio neradote, į angą įkiškite šlapimo pūslės (Foley) kateterį.
  - B. Jei mokate – užpildykite balionėlį vandeniu. Jei nemokate – priklijuokite vamzdelį pleistru prie pilvo sienos odos.
  - C. Skubiai vykite į ligoninę.

SVARBU!!! Jei gastrostomos anga ilgai pabūna atvira – ji užsitraukia – gali prireikti pakartotinės operacijos. Kuo mažiau laiko praėję po operacijos – tuo rizika angai užsidaryti didesnė.

2. Ką daryti, jei maistas nebeprateka pro gastrostomą?

Galima priežastis – užsikimšęs gastrostominis vamzdelis. Pirmiausia galima namuose pabandyti praplauti vamzdelį su šiltu vandeniu: mažesniu švirkštu, bet didesniu slėgiu.

Jei nepavyksta: darbo dieną reikia pasiimti šeimos gyd. siuntimą ir atvykti į konsultacinę polikliniką pas gyd. vaikų chirurgą. Nedarbo dieną arba vakare: vykti į skubios pagalbos skyrių.
SVARBU: tokiu atveju, turint „sagutę“ pasiimti su savimi ir prijungiamus vamzdelius.

3. Apie gastrostominį vamzdelį atsirado paraudimas.

Skubiai vykti į skubios pagalbos skyrių nereikia.

Jei įdėta „sagutė“, o jūs dedate tvarstukus po vamzdeliu – pabandykite jų nebedėti ir vertinkite efektą. Jei paraudimas po 1sav. išlieka – su šeimos gyd. siuntimu atvykite gyd. vaikų chirurgo konsultacijai į Vaikų konsultacinę polikliniką.

Jei paraudimas labai ryškus ir skiriasi pūliai, greičiausiai atsirado odos infekcija.

Jei vaikas karščiuoja – vykite į Vaikų skubios pagalbos skyrių.

Jei vaikas nekarščiuoja – reikia atvykti gyd. vaikų chirurgo konsultacijai į Vaikų konsultacinę polikliniką su šeimos gyd. siuntimu.

4. Apie gastrostomą atsirado rausvų „išaugų“?

Tai yra granuliacijos. Iš jų galimas pakraujavimas. Jos atsiranda daugumai gastrostomas turinčių vaikų.

Tokiu atveju reikia naudoti Oxycort purškalą 2 kartus per dieną. Jei po 2 savaičių efekto nėra – atvykti gyd. vaikų chirurgo konsultacijai į Vaikų konsultacinę polikliniką su šeimos gyd. siuntimu.

5. Ką daryti, jei maitinimo metu dalis maisto pradeda pratekėti šalia gastrostominio vamzdelio?

Skubiai vykti į skubios pagalbos skyrių nereikia.

Reikia atvykti gyd. vaikų chirurgo konsultacijai į Vaikų konsultacinę polikliniką su šeimos gyd. siuntimu.

Gali būti, kad vaikas paaugo ir gastrostominis vamzdelis jau per mažas – tokiu atveju vamzdelis bus pakeistas į didesnį.

Taip pat gali būti, kad yra padidėjęs skrandžio rūgštingumas, todėl gali būti paskirti papildomi vaistai.

Jei vaikas karščiuoja – vykite į Vaikų skubios pagalbos skyrių.

Jei vaikas nekarščiuoja – reikia atvykti gyd. vaikų chirurgo konsultacijai į Vaikų konsultacinę polikliniką su šeimos gyd. siuntimu.

6. Kaip elgtis, jei turint ilgo profilio gastrostominį vamzdelį vaikas pasidarė neramus, pradėjo gausiai vemti ir/ar atsirado didelis pratekėjimas pro gastrostomą, nebeįmanoma pamaitinti?

Gali būti, kad vamzdelis pasislinko į žarną ir ją užkimšo. Tokiu atveju reikia skubiai vykti į Vaikų skubios pagalbos skyrių.

7. Vidurių užkietėjimas.

Jei vaikas maitinamas įprastu maistu - duoti daugiau vaisių, daržovių, skysčių ir stebėti efektą. Išliekant užkietėjimui - kreiptis į gyd. vaikų dietologą ar proktologą.

Jei maitinamas mišiniu - kreiptis į gyd. vaikų dietologą.

♦ Kaip dažnai reikia keisti gastrostominį vamzdelį?

Trumpo profilio vamzdelis („sagutė“) turi būti keičiama kas 6-8 mėn.

Ilgą profilio vamzdelis turi būti keičiamas ne rečiau kaip kas 6 mėn.

Atsiradus defektų vamzdelyje - kreiptis anksčiau pagal reikalą.

Suėjus terminui, reikia pasiskambinti Vaikų chirurgijos skyriaus vyr. slaugytojai Tel. 8-37-326823

Skambinant reikia pasakyti:

- „sagutė“ ar ilgo profilio gastrostominis vamzdelis
- kokio dydžio: Fr ir cm (jie nurodyti ant dėžutės ir ant paties vamzdelio)

Tuomet susitarsite, kada atvyksite vamzdelio pakeitimui. **Atvykstant būtina turėti šeimos gyd. siuntimą vaikų chirurgui.**

Kilus klausimams galite kreiptis:

El. paštas: vaiku.chirurgijos.klinika@kaunoklinikos.lt

Tel. Nr: 837326823

Informaciją rengė: Vaikų chirurgijos klinika

